

Juryrapport Prix de Rome 2019

In april 2019 selecteerde de jury een kunstenaarsduo en drie kunstenaars voor de shortlist van de Prix de Rome 2019: Sander Breure & Witte van Hulzen, Esiri Erheriene-Essi, Femke Herregraven en Rory Pilgrim. De jury was onder de indruk van de hoge kwaliteit van het werk van deze kunstenaars. Bij haar selectie liet zij zich leiden door het stimulerende karakter van de Prix de Rome en koos voor kunstenaars die al een gedefinieerde praktijk met een duidelijke focus hebben, maar nog niet volledig gevestigd zijn. Alle finalisten dragen bij aan actuele en relevante debatten in de hedendaagse kunst. Ook de verscheidenheid van artistieke benaderingen en thema's speelde een rol bij de selectie. De geselecteerde kunstenaars bieden elk op eigen wijze, in methode, stijl en verhaal, een poëtische vorm van sociaal engagement. De jury zag vol verwachting uit naar de projecten die zij tijdens hun komende werkperiode zouden ontwikkelen.

In oktober 2019 bekeek de jury deze nieuwe werken in de tentoonstelling bij het Stedelijk Museum Amsterdam en voerde aanvullende gesprekken met alle kunstenaars. De juryleden hebben veel lof en waardering voor alle presentaties.

Sander Breure & Witte van Hulzen maakten met *Accidents Waiting to Happen* een totaalinstallatie die toont dat het ziekenhuis en het museum meer met elkaar gemeen hebben dan verwacht. Door simpele ingrepen is de museumzaal getransformeerd tot een klinische ruimte, met als opvallend onderdeel de operatiecamera's die vanuit de wanden de zaal binnendringen als ware het een lichaam. Na het betreden van de ruimte is het aanvankelijk onduidelijk in welke omgeving de bezoeker zich bevindt en geleidelijk verdwijnt zelfs het besef van tijd. De combinatie van sculpturen, performance, camera's, televisieschermen en bezoekers veroorzaken onverwachte interactie. Spannend is ook de tegenstelling tussen de steriele afstandelijkheid van de ruimte en de tactiele kwaliteit van de sculpturen, zichtbaar door mensenhanden gemaakt en misschien zelfs gerepareerd. De handelingen van de performers zijn geïnspireerd op momenten en herinneringen die voortkomen uit onderzoek door de kunstenaars en hun persoonlijke ervaringen. De choreografie van performers en bezoekers krijgt een extra dimensie door de schermen waarop zij afwisselend live of geregistreerd verschijnen. Het resultaat is een gelaagd werk dat verschillende perspectieven biedt op de choreografie in medische instituten en kunstinstellingen, maar tevens een poëtische reflectie biedt op ons eigen lichaam. Dit gebeurt binnen een setting waar de bezoeker zich tegelijkertijd de rol van performer, bemiddelaar, lichaam, medicus en patiënt kan aanmeten, een podium waar het spel tussen levende (beschouwers) en levenloze (sculpturen) refereert aan de geschiedenis van het lichaam in de kunst.

De jury is onder de indruk van de nieuwe serie schilderijen die Esiri Erheriene-Essi onder de titel *The Inheritance (or Familiar Strangers)* in de afgelopen maanden realiseerde. Het zijn energiek geschilderde doeken waarop de alledaagse levens van zwarte mensen zijn geportretteerd. De scènes zijn gebaseerd op archiefphoto's van familie-uitstapjes, verjaardagen en andere 'gewone' gebeurtenissen uit de jaren '60 en '70. De in deze tijd gangbare kodakfilms waren afgestemd op huidtinten van witte mensen, waardoor foto's van zwarte mensen weinig tekening hadden. Met haar schilderijen weet Erheriene-Essi leven en reliëf terug te geven die op de foto's verloren ging. Door de 'gewone verhalen te tonen, vestigt zij de aandacht op de noodzaak een menselijk aspect toe te voegen aan de geschiedenis van zwarte mensen en niet alleen de negatieve elementen te belichten. De hoofdpersonen worden gecombineerd met archiefbeelden die verwijzen naar politieke en sociale gebeurtenissen in de geschiedenis en strijd van mensen uit de Afrikaanse diaspora. Op deze manier geeft de schilder context aan de situatie waarin de geportretteerden zich bevonden en de levens die zij hebben geleid. De jury merkt op dat door de combinatie van geprinte archiefbeelden in de achtergrond en de kleurrijke scènes op de voorgrond de personages uit de schilderijen lijken te komen. Ook is het opvallend hoe in bijna alle schilderijen een figuur aanwezig is die de bezoeker aankijkt. Met deze technieken benadrukt Erheriene-Essi de hedendaagse urgentie van ogenschijnlijk historische beelden. Daarnaast heeft de jury waardering voor de vrije manier waarop zij in haar werk verschillende schilderstijlen en patronen verwerkt. De werken krijgen daarmee een collage-achtige kwaliteit die aansluit bij de artistieke reconstructie van een vergeten geschiedenis.

In *Diving Reflex (Because We Learned Not To Drown, We Can Sing)* brengt Femke Herregraven complexe onderwerpen samen in een gelaagde installatie die aansluit bij de diversiteit van haar artistieke praktijk. Het nieuwe werk komt voort uit haar grondige onderzoek naar catastrofe-obligaties, zogenaamde catbonds, die door verzekeringsmaatschappijen worden uitgegeven. De wijze waarop de kunstenaar deze data in een kalender inzichtelijk heeft weten te maken is een indrukwekkende prestatie op zich. Zij verbindt in de presentatie het concept van de catastrofe aan de duikreflex die de mens beschermt tegen verdrinking, maar ook het vermogen tot zingen heeft gegeven. Hiermee maakt zij zichtbaar dat een catastrofe ook een positief kantelpunt kan zijn. Deze optimistische positie wordt in de installatie verbeeld door de introductie van de schrijfster Elaine Morgan, als poëtische tegenhanger van de Last Man die in angst leeft voor het einde der tijden. De uitkomst is een surrealistisch en actueel scenario dat (letterlijk) resoneert in de tentoonstellingsruimte. De jury heeft veel waardering voor Herregravens veelzijdige werkwijze, waarbij zij verschillende vormen van onderzoek combineert en herschikt. Zij deed voor dit werk nauwgezet data-onderzoek, maar ook lowtech geluidsexperimenten die op logische wijze voortkomen uit haar weloverwogen keuzes voor materiaal en esthetiek. De diverse onderdelen zijn in de installatie op een intelligente manier samengebracht en bieden een rijke ervaring. De jury is ervan overtuigd dat binnen dit project nog veel aanknopingspunten zitten voor toekomstig werk.

Rory Pilgrim maakte de vijftig minuten durende film *The Undercurrent*, waarin hij de bezoeker meeneemt in de wereld van een groep jongeren uit de Amerikaanse plaats Boise (Idaho). De film kent een prachtige cinematografie, wonderschone muziek en een zorgvuldige montage. In de film snijdt de kunstenaar bovendien een reeks actuele thema's aan. De klimaatcrisis lijkt aanvankelijk het belangrijkste onderwerp te zijn, maar gaandeweg wordt duidelijk dat de jongeren ook andere problemen hebben. Sommigen vechten tegen genderongelijkheid, anderen tegen onbegrip van ouders en weer anderen zijn dakloos. Centraal in de film staat een huis dat een toevluchtsoord lijkt te vormen voor de hoofdpersonen. Het idee van het toevluchtsoord wordt ook gebruikt voor de bescherming van de natuur. Zo suggereert de film een subtiel verband tussen de aarde die aandacht en bescherming behoeft en de jongeren die een thuis nodig hebben voor intimiteit, veiligheid en hun toekomst. Zo'n thuis schiep Pilgrim ook voor het maakproces van de film, waarin acteurs en omwonenden intensief werden betrokken. Het resultaat is een ontwapenend portret van de onzekerheden, hoop en verwachtingen van een generatie, een film bovendien waarin jonge mensen de kans krijgen om zich rechtstreeks tot de kijker te richten. De jury heeft veel waardering voor de wijze waarop de kunstenaar zich met deze groep geëngageerd heeft en hecht tevens belang aan zijn intentie om de samenwerking op andere manieren te blijven voortzetten. Dit tekent de integriteit van het project en maakt nieuwsgierig naar het vervolg. Rory Pilgrim toont zich niet alleen een meester in het maken van een film waarin beeld, muziek, inhoud, vorm en actualiteit samenkomen, ook zijn oprechte betrokkenheid is groots.

De jury heeft unaniem besloten om de Prix de Rome Beeldende Kunst 2019 uit te reiken aan Rory Pilgrim.

De jury Prix de Rome 2019 bestaat uit:

Lonnie van Brummelen (beeldend kunstenaar, winnaar Prix de Rome 2005)

Amira Gad (artistiek directeur Lehmann Maupin, Londen)

Peter Gorschlüter (directeur Museum Folkwang, Essen)

Yasmijn Jarram (curator GEM, Den Haag)

Frank Koolen (beeldend kunstenaar)

Voorzitter is Valentijn Byvanck (directeur Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur, Maastricht)